

SÖDERBYBLADET

Nr 1 Årgång 8 Januari 2008

ISSN 1459-8493

Utgivare: Södra Vallgrund byaråd rf

ARKIVET

Måndagen den 14 januari kl. 18 börjar ny studie-cirkel i Södra Vallgrund lokalhistoriska arkiv.

Under arbete är: Samfällighetens arkiv, Ungdomsföreningens arkiv, Skärgårdens hembygdsförenings arkiv, Folkhälsans arkiv, Arkivalier och bilder från Svennas Svennas, Negativ och bilder efter Sigurd Westergårds fotografering, m.m.

Alla intresserade är välkomna med!

Hans

ÅRSMÖTE håller

Södra Vallgrund Marthaförening r.f.

23 januari 2008 i skolan kl. 15.00

Stadgeändring.

Gamla och nya medlemmar välkomna hälsar

Styrelsen.

KÖPKVITTON

Från Södra Vallgrund Handelslag, skall inlämnas inom januari månad, färdigt ihopräknade.

Föreningen Replot – Björkö turism rf

Rapport från höstmötet 11.12 kl. 19.30 på Bernys, 13 personer var närvarande.

Till mötesordförande valdes Karin Dahlström och som sekreterare valdes Marléne Ström.

Mötesordningen godkändes och verksamhetsplan för 2008 lästes upp.

1. Fortsatt medverkan i planeringen av världsarvsturismen.
2. Organisering av företagare som vill delta i stora evenemang (ex. Besök av 300 Honda Goldwing- motorcyklar vid Svedjehamn aug.

2008) samt utveckling och marknadsföring av turismpaket.

3. Undersöka intresse för en gemensam skärgårdsportal och ev. utvecklande av en sådan.
4. Tillverkning av en broschyr på flera språk, att dela ut till turister och på mässor, både i Finland och utomlands.
5. Försäljning av Replot-Björkö t-skjortan.
6. Fortsatt utveckling och marknadsföring av föreningen.
7. Delta i offentliga diskussioner som berör turismen.

Verksamhetsberättelsen för 2007 framfördes och medlemsavgiften står kvar på samma som i fjol, två styrelsemedlemmar och en suppleant var i tur att avgå, Hannele Holm och Pia Lönnbäck avgick och som nya styrelsemedlemmar invaldes Viveka Dahl och Stefan Rönn, Britta Miekko-oja återvaldes som suppleant, resten av styrelsen, suppleanter och revisorer återvaldes.

Katarina Heikius var inbjuden för att ge info om var företagare och föreningar kan söka bidrag för sin verksamhet och få råd och stöd med nya idéer. Föreningen bjöd på kaffe med dopp.

Rapport över verksamheten under 2007

Föreningen Replot-Björkö turism rf startade i maj 2006 och leddes till en början av en interimsstyrelse. En ordinarie styrelse valdes i november 2006. Karin Dahlström, ordförande, Anders Möller, vice ordförande, Markku Harju, kassör, Bernt Snygg, Hannele Holm, Pia Lönnbäck och Marléne Ström. Suppleanter är Britta Miekko-oja, Berit Björklund och Johan Rönn. Revisorer är Lena Nystrand och Carina Petell och revisorssuppleanter är Mona Back och Ann-Kristin Björkqvist.

År 2007 har varit föreningens första egentliga verksamhetsår, ett år där föreningen tagit form. Föreningen har fn 50 medlemmar, varav 19 är företag.

Parallellt med Replot-Björkö Turisms utveckling av turismen i skärgården pågår ett febrilt planeringsarbete kring marknadsföring och utveckling av världsarvsområdet på annat håll. Ibland har de olika parternas idéer och planering överlappat var-

andra, vilket har lett till att föreningen valt att omvärdera sina beslut, eftersom den betydligt resursstarkare parten har bättre möjligheter att genomföra dem. Ett sådant exempel är tillverkningen av en besökskarta som genomfördes inom ramen för Österbottens Turisms projekt KIKS. Föreningen Replot-Björkö Turism kunde där vara med och påverka och lyckades få med turismföretagarnas kontaktuppgifter på besökskartan.

Med i vår verksamhetsplan för 2007 finns även en gemensam webbportal för skärgården. Vi har haft diskussioner med vuxeninstitutets rektor Alice Lillas angående den redan existerande sk Skärgårdsportalen. Vi har fått löfte om att överta portalen och utveckla den vidare i Replot-Björkö Turisms regi. De frågor vi nu bör ställa är om det finns ett intresse bland företagarna av en gemensam skärgårdsportal. Vi har haft kontakt med Creamarketing och begärt offert för webbutrymmet, licensen och nya funktioner, så som evenemangskalender, bildgalleri och utrymme för nyheter. Portalen kunde bli ett ännu bättre medel för oss verksamma i skärgården att hålla kontakten och förmedla nödvändig information, både sinsemellan och till omvärlden. Portalen har varit i flitig användning av föreningar och förhoppningen är att detta intresse ska hålla i sig. Övertagandet av portalen beror helt och hållet på eventuella användares intresse.

Inför sommarsäsongen gav föreningen ut en broschyr ”Turismtjänster i Korsholm 2007”. 25 annonsörer deltog i broschyren, som har blivit mycket uppskattad. Lådor med broschyrer delades ut till Bernys, Macken i Replot, Britta Mikk-oja i Björkö, Björkö Wärlldshus, Vasa turistbyrå och Korsholms kommun och därifrån har broschyrerna spridits vidare både inom skärgården och runt om i Vasa och Korsholm.

Föreningens ordförande, Karin Dahlström, deltar i mån av möjlighet i marknadsföringsgruppen för världsarvet, där bland annat Forststyrelsen, Vasek, Österbottens turism, Korsholms kommun, Österbottens förbund, Vasa stad och turismföretagare deltar.

Vid invigningen av världs naturarvet den 8 september deltog föreningen med ett eget kaffebord där vi förutom kaffe sålde smörgåsar och äppelkaka. Föreningen sålde även en specialtillverkad t-skjorta med en bild tecknad av Folkets dagblads Leif Sjöström. Inför invigningen togs även en egen föreningslogo fram, en grissla som står vänd mot texten Replot-Björkö.

Styrelsen.

JULEN DANSAS UT.....

Vi vill tacka både värd och gäst till julcafé 2007. Till husmors glädje får vi fylla 80-liters grötgrytan nästa år, för trots att 50-liters grytan var fylld till kanten så var det några som fick nöja sig med kaffe och jultårta. Vi ber om ursäkt!

Vår goda gissning är att julskinkan har låtit sig väl smaka hos familjen Henrik Snygg. Med 20 g noggrannhet avgjordes gissningstävlingen om julskinkans vikt som var 4 kg 600 g. Gratulerar!

Så vill vi tacka våra skönsjungande, hjärtevärmade och glädjespridande skolelever.

Lucia med sitt tillhörande tåg håller hoppet och ljuset levande i vår by och vida omkring.

Katt-a-strofen skapade ett sus av beundran bland publiken. Ni har inspirerat och väckt många sjungande och skådespelande själar, kanske någon för en kväll och någon annan för en lång tid framåt. Hoppas ni elever och lärare hör vårt jamande jubel ännu!

Företag som bidrog med lotterivinster var: Berny, Aktia, Vallnika, Skönhetspunkten, Panorama, Hesburger, Tropiclandia och Vasa stad med 6 st simhallsbiljetter. Tack för ert stöd!

Understödsföreningen vid Södra Vallgrund skola tackar skolans personal och UF-Havsbandet för gott samarbete.

Ann-Louise Weckström

HUNGERDAGEN 2007

FRK Replot avdelning samlade in 1296 euro på hungerdagen. I insamlingen deltog som tidigare år bl.a. eleverna i Södra Vallgrund skola som i år var den skola som samlade in mest i skärgården. De duktiga barnen lyckades samla in 447 euro, vilket är en stor del av slutsumman och förtjänar ett hedersomnämmande.

Enligt statistik som Rolf Sund presenterade bidrog man inom Österbottens svenska distrikt med 1,08 euro per person, medan medeltalet i hela landet var 0,48 euro per person.

Ett stort TACK till alla flitiga barn och bidragsgivare !

Eva-Lisa Nabb, ordf.

RÄTTELSE

I senaste nummer av Söderbybladet fanns en liten tillbakablick på hur det gick till vid tiden när rinken uppfördes vid skolan.

Nu har det visat sig att min gissning gällande tidpunkten för detta bygge inte var så kvalificerad. Från säker källa och det är i detta sammanhang

Leila och Sanne Rönn, har jag fått veta att familjen Rönn inte hade hunnit flytta till Allévägen vid den tidpunkt som angavs i tillbakablicken – och inte heller hade Olav Rönn ännu börjat köra sin bil i transportbranschen. Därför torde en tidpunkt kring 1993 – 94 vara närmare sanningen, eftersom det var Olav som körde rinkelementen och restaureringen av Söderuddvägen pågick.

Det här vill jag alltså gärna rätta till, inte minst för att det gav svaret på hur jag inte själv kunde komma ihåg rinkbygget. Skulle det ha skett i slutet på 1980-talet hade jag på allvar fått oro mig för mitt minne – men om det istället gick av stapeln i början av 1990-talet torde minnesluckan helt enkelt bero på att jag inte bodde i byn just då. Det är ju en tröst....

Lilian Westerlund-Peräta

BLODTRYCKSMÄTNING I SÖDRA VALLGRUND

Den regelbundna mätningen av blodtrycket har upphört p.g.a. för litet intresse.

Däremot meddelar hälsovårdspersonalen i Replot! Genom att beställa tid kan vi komma till skolan i Södra Vallgrund sista måndagen i varje månad mellan kl 14 – 15.

Vill du ha ditt blodtryck mätt, ring och reservera tid, tel 3277981 varje vardag mellan kl 10 – 11.

Hälsovårdspersonalen i Replot.

TURBÅTARNA TILL VASA

Karin Ahlkvist studerar historia vid Åbo Akademi i Åbo. Karin är dotter till Gunvor och Runar Ahlkvist från Replot. Som slutarbete kommer Karin att skriva en avhandling om turbåstrafiken mellan skärgården och Vasa.

Hon är därför intresserad av att komma i kontakt med personer som var med på den tiden och som kan berätta hur det var. Kanske när man skulle ha en ko med sig till stan eller annars bara skulle till torget för att sälja blåbär. En stormig färd som kunnat sluta illa vore kanske något att berätta om.

En del fotografier har vi i vårt fina arkiv men säkert finns intressanta fotografier i privat ägo.

Har du något att bidra med kan du kontakta henne på adressen: **Humlegårdsgatan 16 B 141, 20100 Åbo** eller tel. **040-5662442**. Hon kommer gärna och intervjuvar den som vill berätta eller visa något.

Börje

SKOLOR I VALLGRUND

Fortsättning på Josef Lindgréns skolhistorik

Gustaf Verner Hellstrand, född i Nykarleby 28.5.1883 blev dimitterad från Nykarleby Seminarium år 1904 och valdes till lärare i Vallgrund samma år. Han tjänstgjorde i Vallgrund i 46 år. Trots att elevantalet var högt lyckades inte Hellstrand få till stånd en andra lärartjänst vid skolan. Distriktsborna var motsträviga. Distriktet måste betala en del av lärarlönerna och man hade varit tvungen att hyra en bostad för en lärarinna. Elevantalet i Hellstrands klass översteg ofta 50. Först då elevantalet år 1917 uppgick till 67 måste klassen delas. Så många hade inte ens rum i ett klassrum.

Anna Franzén anställdes år 1917 och tjänstgjorde i klasserna 1 – 2 (nuvarande 3 – 4). Ingeborg Österman efterträdde Franzén år 1918 och tjänstgjorde i Vallgrund till år 1922. Läsåret 1922 – 1923 var småskolläraryrket Ingrid Smeds t.f. lärarinna och följande läsår var Ingrid Hellmann anställd men hon avled under året och småskollärare Erika Söderström handhade lärarinnetjänsten till årets slut då distriktet delades.

Den tid som Hellstrand var ensam lärare vid skolan leddes flickornas handarbete av någon kvinna från orten. Från år 1904 och framåt var Vendla Elenius handarbetslärarinna. Hon var dotter till kyrkoherde Elenius i Replot och tjänstgjorde som barnalärare i Norra Vallgrund. Helga Hellstrand, syster till Gustaf Hellstrand var handarbetslärarinna åren 1908 – 1915. Ester Backlund 1915 – 1917. Lönen var under hela perioden 100 mk per år. Lärarinnebostad uthyrdes under flera år av Hilda Ståhl i Södra Vallgrund. År 1921 erhöll hon 600 mk i hyra för ett år.

Fortsättning i nytt nummer

Scen kväll med Sarén

Hon var lite försenad, Carola Sarén, till föreställningen på lokalin i fredags. Men det gjorde inte något, för städerskan Britt-Marie, en av gästartisterna, underhöll oss tills Sarén anlände. Britt-Marie berättade om sin vardag, om sådant som vi vanligtvis inte tänker på, bland annat hur svårt det är att träffa papperskorgen och hur små toalettstolarna har blivit.

Sarén kom efter en stund och presenterade de övriga gästartisterna som hade hittat ut till skären, exempelvis Helsingforsdivan Irma med volymen,

Kalevi Tiukka som var duktig på att sätta gränser (för andra), Maria som var lite blyg och den gamla rika damen som hade en överraskande katt i famnen. Vi skrattade så att kaffet tänkte slinka ner fel, där var vi satt i den mysigt inredda cafémiljön i vår egen lokal. Show, skrott, sång, stor publik och servering kan mycket väl stavas succé i detta fall. **Stort tack!**

Monika Nissander

VATTENFÖRSÖRJNINGEN I REPLOT OCH BJÖRKÖBY

Bristen på gott hushållsvatten hade börjat göra sig alltmer påmind ute i byarna. År 1968 började vattenförsörjningen diskuteras inofficiellt vid kommunstyrelsens möten. På ett flertal ställen i byarna hade vissa hushåll börjat anlita brunnsborrhare. Resultatet var i de flesta fallen inte till belåtenhet. Antingen var vattnet salt, eller alldeles för järnhaltigt och i vissa fall fick man inget vatten alls.

Vid den nya skolan i Replot som stod klar 1958 hade kommunen borrhört en bergsbrunn. Brunnen gav vatten för skolans behov, men av mycket dålig kvalitet. Ett reningsverk inköptes till skolan och detta var i bruk ända tills skolan kunde anslutas till det nya vattenledningsnätet.

Olika alternativ diskuterades varifrån man skulle ta vatten i framtiden. Förslag om att ta vatten antingen från:

- Invallning vid Finnvikan
- Sandfladan
- Storträsket i Brändövik
- Vatten från fastlandet

Vartefter tiden gick beslöt kommunstyrelsen äntligen 1969 att sätta igång med planering och undersökningar.

Ing.byrå Jord och Vatten ab i Helsingfors kontakades och inbjöds att diskutera vattenfrågan.

Ing.byråns representant ansåg att lösningen med yt-vatten var alldeles för dyr att genomföra, med hänsyn till en alldeles för dyr reningsprocess. Alternativet med vatten från fastlandet var inte heller att rekommendera eftersom man påstod att ledningarna skulle frysa.

De gav oss beskedet att t.o.m. Onassis kör vatten i tankbåt till sin ö i Medelhavet. Man rekommenderar istället att ytterligare undersöka alternativet med bergborrbrunnar.

I november 1969 anhöll styrelsen om budgetmedel för vidare undersökningar.

Jord och Vatten ab kontaktades ånyo år 1970 för en utredning om olika alternativa platser för bergborrbrunnar. Byrå gjorde kartor med tänkbara ställen för dessa. I Replot fyra platser, i Norra Vallgrund tre, och i Södra Vallgrund tre platser.

I början av 1971 hölls informations- och diskussions-tillfällen i byarna. Ett visst intresse började göra sig

påmind i Norra och Södra Vallgrund. I Replot by föreföll det sig dock som ordnande av ett kommunalt avloppssystem vore mera av nöden. I Södra Vallgrund kunde man tänka sig ett eget vattenbolag.

För att utröna befolkningens inställning till ett gemensamt vattenbolag beslöt kommunstyrelsen att ställa en förfrågan om intresse fanns för bildandet av ett vattenbolag och hur många hushåll som kunde tänka sig en anslutning till detta.

Resultat av enkäten:

	Ja	nej
Replot	28	29
Norra Vallgrund	18	26
Södra Vallgrund	2	-
Brändövik	4	-
Söderudden	2	-

Angående Södra Vallgrund fanns endast två blanketter i arkivet.

Efter att svaren inkommit behandlade kommunstyrelsen 13.9.1971 avloppsfrågan i Replot by. Eftersom svarsenkäten visade att de som bodde längs Bysunddiken inte visat något större intresse för vattenanslutning, beslöt styrelsen att några ytterligare åtgärder i detta skede inte skulle vidtas.

Emedan inga medel erhållits av kommunfullmäktige för provborrningar började man diskutera alternativet med vatten från Korsholm. Josef Lindgrén kontaktade kommundirektör Jarl Beijar som stödde tanken, men gav rådet att kontakta ingenjör Rolf Holm som var vd för Norra Korsholms vattenandelslag.

Eftersom undertecknad besökt Korsholms kommuns vattenreningsverk i Smedsby, från vilket Norra Korsholms vattenandelslag tog sitt vatten samt kände Rolf Holm blev det vissa kontakter. Resultatet blev ett bolag, stött av Korsholms kommun, skulle bygga grövre ledning fram till Jungsund uf-lokal med tanke på en framtida ledning till Replot. Detta tack vare Josef Lindgréns initiativ. (Kst. 22.2.1971, § 7)

Kurt Norrgård *Fortsättning i nytt nummer*

SÖDERBYBLADET

Redaktör: Börje Anderson
Lotsvägen 2, 65930 Södra Vallgrund
Tel. 06-3527758, GSM 050-5917958
E-post: borje.anderson@netikka.fi
Redaktionssekreterare: Hans Söderlund
Sommarösvägen 442A
65930 Södra Vallgrund, tel. 06-3527586

Nästa blad, nr 2 utkommer omkring vecka 8.